

Tieteellinen kirjoittaminen 3/7

I: Kirjoittamisen vaikea taito

- Aloittelijan ja asiantuntijan kirjoittamisprosessit
- Kirjoittajana kehittyminen
- Kirjoittamiseen liittyvät asenteet

II: Kirjoitelman tuottamisesta

- Tiedonpalasista tekstisisällöksi?
- Sisältösuunnitelma ja jäsentely
- Työsuunnitelmista
- "Kuutiointiharjoitus"

III: Palautteen antamisesta

Ks. esim. kurssisivulta Mäkelä, M., Kirjoitelman laatiminen

Katso näitä myöhempien aikojen mestareita, jotka innoissaan kokoontuvat kirjoittamaan runoja. He päättävät aiheen ja sopivat näkökulman, pohjivat ankarasti minkä muodon valitsevat: heidän runomittansa ovat hyvin perustelluja, heidän loppusointunsa tarkoin valittuja. Parhaansa mukaan he välttävät kuluineita sanontoja, etsivät mahdollisimman vauhteliasa ilmaisuja. Suurenmoista, todella suurenmoista, mutta miksi niistä ei lopultaakaan ole runoiksi?

Ryökän (suom.Kai Nieminen)

26.1.2003

Lea Kutvonen

1

Aloittelevan kirjoittajan ja asiantuntijakirjoittajan prosessit

- Työ aloitetaan suunnittelematta.
- Tekstille ei aseteta tavoitteita.
- Kysymyksenasettelu ja argumentointi puuttuvat.
- Tekstin sisällön ja ilmaisun suhdetta ei pohdita.
- Kirjataan kaikki, mitä asiasta tiedetään.
- asiat liittyvät otsikkoon, eivät välttämättä toisiinsa.
- Tehtävän vaatima älyllinen kapasiteetti minimoidaan.
- Mietitään tehtävän vaatimustaso ja tekstin tavoite.
- Suunnitellaan ja jäsennetään.
- Kirjoitetaan nopeasti luonnos.
- Muokataan ja korjailaan omaa tekstiä perusteellisesti.
- Suhtautetaan jatkuvasti ilmaisuja ja sisältöä toisiinsa.
- Argumentointi ja päättely ovat johdonmukaisia

26.1.2003

Lea Kutvonen

2

Kirjoittajana kehittyminen

Kuinka kehittyä aloittelijasta kohden asiantuntijaa?

- oppimalla suunnittelemaan, arvioimaan ja hiomaan omaa tekstiä
- oppimalla suunnittelemaan omaa kirjoitustyötä
- osaamalla ottaa palautetta tekstistä loukkaantumatta
 - ryhmältä, kavereilta, ohjaajalta
- kirjoittamalla tekstiä tarvittaessa kokonaan uudelleen

Harjoittelemalla jokainen voi kehittyä kirjoittajana!
Omat asenteet kirjoittamiseen keskeisiä

26.1.2003

Lea Kutvonen

3

III: "Kirjoittamista koskevia käsityksiä" -kyselyn tulokset

Aikajärjestyksessä sisältä ulos:

- Kevät 2003 uloimmalla kehällä
- Syksy 2002 toiseksi uloimmalla kehällä
- Kevät 2002 kolmanneksi uloimmalla kehällä
- Syksy 2001 kolmanneksi sisimmällä kehällä
- Kevät 2001 toiseksi sisimmällä kehällä
- Syksy 2000 sisimmällä kehällä

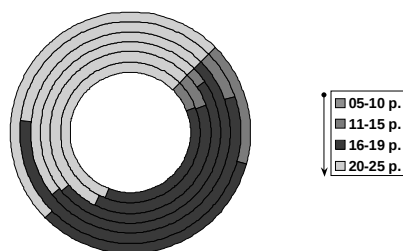
Nuoli osoittaa suunnan "heikommasta parempaan", usein tasapainopiste kuitenkin jossakin välimaastossa!

26.1.2003

Lea Kutvonen

4

1: Tiedon muokkaaminen

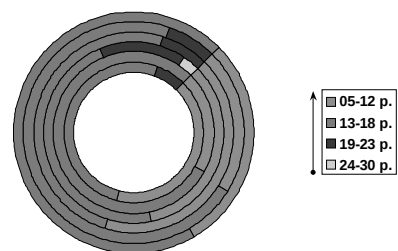

26.1.2003

Lea Kutvonen

5

2: Tiedon toistaminen

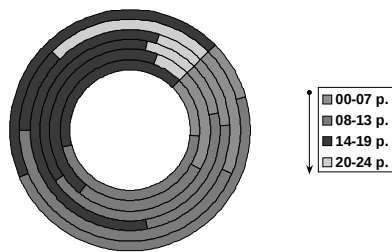

26.1.2003

Lea Kutvonen

6

3: Helppous ja positiiviset asenteet

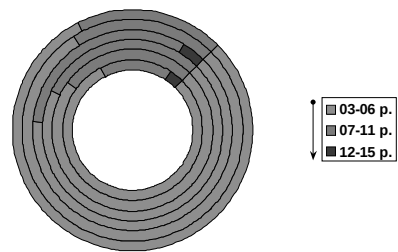

26.1.2003

Lea Kutvonen

7

4: Tuottavuus

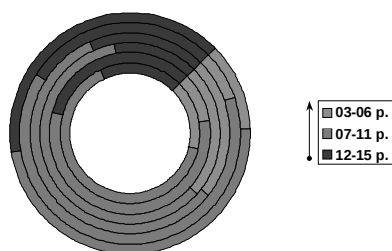

26.1.2003

Lea Kutvonen

8

5: Viivyttely

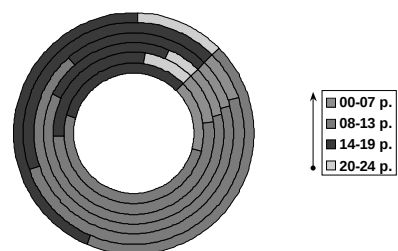

26.1.2003

Lea Kutvonen

9

6: Kirjoittamisen esteet ja ilmaisun tyrehtyminen

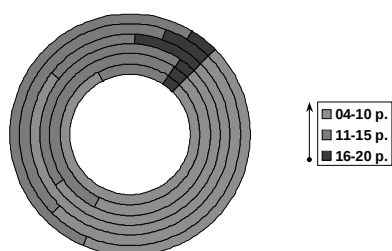

26.1.2003

Lea Kutvonen

10

7: Perfektionismi

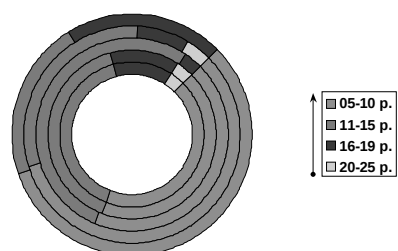

26.1.2003

Lea Kutvonen

11

8: Negatiiviset ajatukset

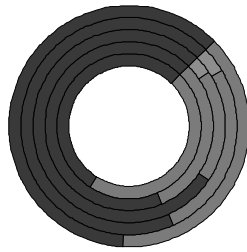

26.1.2003

Lea Kutvonen

12

9: Kirjoittaminen luovana toimintana

26.1.2003

Lea Kutvonen

13

II: Kirjoittelman tuottamisesta

- Tiedonpalasista laadukkaaksi tekstisisällöksi?
- "Tilkutäkkisyndrooma"
 - Keskenäinen työ usein kasaelma eri lähteistä lainattuja tekstikatkelmia
 - Aloittelijan kirjoitusprosessin tulosta?
- Alustava tutkimusajatus ohjenuorana läpi työskentelyn
 - Mihin työllä pyritään? Mikä on keskeisintä asiaa? Tutkielman punainen lanka?
 - (vrt. pro gradun aihe-erittely)
 - Paistaa läpi hyvästä kirjoittelusta, huonossa usein hukassa.
 - Voi muuttua ja täsmentyä työn edetessä
 - » ensin pidentyy aiheen tarkentuessa
 - » sitten lyhenee näkökulman kirkastuessa

26.1.2003

Lea Kutvonen

14

Kirjoittelman tuottamisesta

- Oleellista iteratiivisuus ja prosessimaisuus: hyvä kirjoitelma ei synny kertakirjoittamalla.
- eräs malli
 1. valmistelu
 - » tiedonhaku, perehtyminen, ajatusten aktivointi, piirtely, tekstikatkelmien kirjoittelu, ...
 2. esiluonnos (mielessään nopeasti)
 3. palautteen hankkiminen
 4. luonnoksen muokkaaminen
 5. tarkistusluku ja hiominen
 6. oikoluku
 7. arviointi ja julkistaminen

... palaten aina tarvittaessa takaisin edellisiin vaiheisiin.

26.1.2003

Lea Kutvonen

15

Kirjoittelman tuottamisesta

- Yllättävän pitkälle pääsee kirjoittamalla vastauksia perustavanlaatuisiin kysymyksiin
 - Mitä? Miksi? Kuinka?
 - Määrittelevä tyyli ja keskeisten käsitteiden kiinnittäminen eduksi!
 - Ei välttämättä 'matemaattiseen' tyyliin "Määritelmä 1.13: ..."; mieluummin 'luonnolliseen' tyyliin "Ohjelmiston *elinkaarella* tarkoitetaan sitä kokonaisuutta, jonka muodostavat ..."
 - Esim. (kurssimapissa)
 - » Melhom & Tsakadilis ("Data Structures")
 - » Aho & Ullman ("Introduction to Code Optimization")

26.1.2003

Lea Kutvonen

16

Sisältösuunnitelma ja jäsentely

- Mitä aiheita kirjoitelmaan sisältyy?
- Miksi jäsentelyä?
 - tukee kirjoittamista:
 - » painotukset, työn kokonaisuus, asioiden tarpeellisuuden ja esitystapojen arviointi, ajan ja tilan hallinta
 - tukee lukemista:
 - » helpottaa ajatuskuluja, ilmaisee kokonaisuuden ja osat sekä niiden loogiset suhteet
 - » erilaisten lukemistapojen tuki: selailu, spesifin tiedon haku, ...

26.1.2003

Lea Kutvonen

17

Sisältösuunnitelma ja jäsentely (2)

- Miten?
 - Luovaa toimintaa: ei yleistä tai kaikille sopivaa metodia
 - Aihepiirin jäsentely käsittekartoilla
 - ajattelua ja kommunikointia tukevat vapaamuotoiset formalismit (MindMap, Concept Map, ...) (esimerkkejä kurssimapissa)
 - 1. vapaa assosiointi, "yhden hengen aivoriihi"
 - ydinkysymys tai -aihe keskelle, ympärille vapaasti assosioitujen siihen liittyviä asioita, käsitteitä ja uusia kysymyksiä
 - » ei vielä (itse)karsintaa
 - käsitteiden väliset suhteet, ylä- ja alakäsitteet
- Ks. esim. s. 44-49 teoksessa Hakala, J.T., Graduopas. Gaudeamus 1999 (kurssimapissa)

26.1.2003

Lea Kutvonen

18

Sisältösuunnitelma ja jäsentely (3)

2. Kriittinen tarkastelu

- mistä voi syntyä lukuja tai alilukuja?
- typerät, epärealistiset ja hedelmättömät karsitaan
- graduun mahtuu n. 4-6 pääteemaa, LuK-tutkielmaan n. 3

3. Käsittelyjärjestys?

- Minkä asioiden varaan mikin rakentuu?
- Kronologinen? Tutkimuksen etenemisen mukainen?
- Yleisestä erityiseen tai taustoista pääasiaan?
- Spesifistä yleiseen tai pääasiasta sitä valaiseviin erikoistapauksiin?
- Saattaa syntyä verkkojäsentelyä.
- Lukija huomioon: tutusta tuntemattomaan.

26.1.2003

Lea Kutvonen

19

Sisältösuunnitelma ja jäsentely (4)

- Edellisten tuloksena alustava sisällysluettelo
- Esim. "Tähtiharrastuksen suosio" (Hakala, 1999)

1. Johdanto

- » aiheen motivaatio
- » tähtiharrastus globaalina ilmiönä
- » keskeisimmät käsitteet

2. Tähtitieteellisen maailmankuvan kehitys

- » Kaksoisvirtojen maan tähtitiede
- » muinaisen Egyptin maailmankuva
- » Kreikan tähtitiede
- » tähtitiede keskiajalla
- » tähtitiede uudella ajalla

26.1.2003

Lea Kutvonen

20

Sisältösuunnitelma ja jäsentely (5)

3. Ursa, sen historia ja toiminta

- » Ursa pähkinänkuoressa
- » Ursan historia
- » tähtiharrastustavat

4. Kyselyaineiston hankinta, analyysi ja tulokset

- » aineiston käsittelymenetelmät

5. Tulokset

- » ursalaisen muotokuva kyselyn perusteella

6. Pohdinta

• Rungon muokkaaminen kirjoitelmaksi

- mukana tekstikatkelmia, avainsanoja, lähdeviitteitä, arvioita laajuudesta, "TODO"-pointteja, ajatuksia esitystekniikoista (kuvat, taulukot, algoritmit)
- tekstin osien tavoitteet hahmotettu
- laventuu aukikirjoitukseksi selväsanaiseksi tekstiksi

26.1.2003

Lea Kutvonen

21

Työaikataulu

- perustuu sisältösuunnitelmaan
- kertoo mitä vaiheita ja milloin
 - avoimet kysymykset, selvitystehtävät
- kirjallisesti ja realistisesti
 - yleensä varattu aika ei riitä ...
 - viimeistely, kuvat, taulukot, kielen tarkastaminen vievät aikaa
 - aloita siis ajoissa!
- vaadittu osa gradun tutkielmasuunnitelmaa
- huomaa myös oman ajankäytön hallinta
- jätä palautteen hankkimiselle aikaa

26.1.2003

Lea Kutvonen

22

"Kuutiointiharjoitus"

- Valitse otsikoksi sopiva aihe, josta suhteellisen hyvä muistinvarainen käsitys

- aihe aineen/tutkielman aihepiiristä eduksi
- myös harrastuksiin, arkielämään tms. liittyvä käy

- Kirjoita aiheesta muutama minuutti

1. kuvaillen
2. vertaillen
3. yhdistellen
4. soveltaen
5. analysoiden
6. valiten hyviä ja huonoja puolia

- Tuloksena usein yllättävän hyvää raakatekstiä

- Sopii myös (n. 3 hengen) pienryhmään, jolloin toisilta saa (pika)palautetta

26.1.2003

Lea Kutvonen

23

III Palautteen antamisesta

- Annettavaan palautteeseen kuuluvat

- » antajan (lyhyt) käsitys tekstin ytimeistä jotta kirjoittaja näkee onko antaja lainkaan jyvällä asiasta ...
- » kehut niistä rakennetarkoituksista ja tekstin osista jotka toimivat – motivoi ja keskittää olennaisiin muutoksiin
- » kysymykset niistä osista jotka eivät keskivertolukijalle auenne(et)
- » parannusehdotukset niihin rakennetarkoituksiin ja osiin jotka eivät tuntuneet toimivan – työ jääköön silti kirjoittajalle
- » lyönti- ja kielivirhekorjaukset jollain johdonmukaisella merkintätavalla; kansiossa eräs (vanhahko) standardi.

- Arvioitavana on se, miten hyvin teksti välittää asiansa!

- » (tiede)julkaisujen (nimettömissä) asiantuntija-arvioissa myös asiasisällön oikeellisuuden ja merkittävyyden arviointi

26.1.2003

Lea Kutvonen

24

Kuutiointiharjoitus jatkuu palauteharjoituksena

- Anna kuutiointiharjoituksen teksti ryhmässä toiselle ääneen luettavaksi
- Lukija ja muut ryhmän jäsenet kertovat omin sanoin
 - tekstin ydinkohdat, tekstin perusviestin
 - lukiessa heränneet lisäkysymykset aiheesta
 - kehu ja parannustoiveet viestin esillepanossa (muistakaa tässä että tekstejä ei ole ehditty vielä muotoilla; huomio esimerkkien valintaan ja muihin sisällöllisiin keinoihin)
- Kirjoittaja tekee muistiinpanot sanotusta, hänellä ei ole tässä kohdin puheoikeutta
 - puolustautuminen sulkee korvat, muistiinpanot säilyttävät lukijan viestin muuttumattomana kunnes tekstin muokkaus on tehty
 - lukijan kommenttien ymmärtämiseksi tehdyt kysymykset ovat sallittuja
- Loppukeskustelu
 - Mikä on palautteen antamisessa ja saamisessa vaikeaa?
 - Millainen palaute on rakentavaa ja hyödyllistä?

26.1.2003

Lea Kutvonen

25